

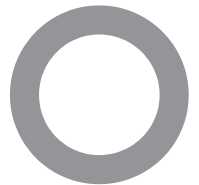

STYRKER SYKEPLEIE-FORSKNING

Forskningsnettverk. Det er viktig at norske sykepleieforskere deltar i internasjonale forskningsnettverk.

FAGARTIKKEL:
Artikkelen bygger på

0 % Praksis
100 % Teori

DOI-NUMMER:

10.4220/sykepleiens.2014.0078

Tove Aminda Hanssen, fag-/ forskningssykepleier/førsteamansuensis, Universitetssykehuset Nord- Norge og Universitetet i Tromsø

Norges Forskningsråds rapport fra 2011 tegner et noe dystert bilde av aktiviteten ved både små og litt større sykepleiefaglige forskningsmiljøer i Norge (1,2). Ifølge rapporten er økt forskningsaktivitet innen helse- og omsorgsfagene viktig og nødvendig. Den stadig økende andelen kronisk syke og eldre i befolkningen utfordrer en allerede presset helsetjeneste til mer samordnet innsats. Det er behov for sterkere satsning på forskning som bidrar til en mer kunnskapsbasert helsetjenestep praksis, forebygging og helsefremming, noe som på sikt vil kunne bedre behandlingstilbudet (1, 2). Et tilsvarende kunnskapsbehov er beskrevet i St. meld. 18 (2013), der man fremhever at aktivitet innen forskning også gir kompetanseutvikling i helse- og omsorgssektoren. Dette bidrar til at fagmiljøene blir bedre i stand til kritisk å vurdere internasjonale forskningsresultater og gjøre kvalifiserte beslutninger før innføring av nye behandlingsmetoder (3). De utfordringene norsk helsevesen står ovenfor som følge av økt levealder, økt antall kronisk syke og risikofaktorer som fedme, tobakksbruk og inaktivitet er grenseoverskridende helseutfordringer som man også ser i resten av den vestlige verden (4).

Marit Graue, professor/forskningsrådgiver, Høgskolen i Bergen, Haukeland Universitetssykehus

SVAK FORSKNING. I Forskningsrådets rapport ble sykepleiemiljøene

ved norske universiteter og høyskoler i hovedsak karakterisert som svake på grunn av fragmentering og mangel på målrettede satsinger, mangel på seniorforskere, manglende komplekse metodologiske tilnærminger og liten grad av internasjonalt samarbeid. Man fant også at temaene det ble forsket på i stor grad overlappet hverandre, uten at dette førte til tverrinstitusjonelt samarbeid. Det var få miljøer som oppnådde karakterer som «good» eller «very good» i panelets vurdering, og ingen oppnådde betegnelsen «excellent». Særlig det siste var alarmerende i og med at det kun var de potensielt beste miljøene i Norge som var vurdert i denne gjennomgangen. Andre og enda mindre miljøer var ikke beskrevet i rapporten (1, 2).

KORT TRADISJON. Sammenliknet med medisinsk forskning og forskning innen psykologi og samfunnsfag har sykepleiefaglig forskning i Norge en relativt kort forskningstradisjon. Sykepleievitenskap ble ikke etablert som eget fag ved de større universitetene i Norge før på 1980-tallet. I tillegg ble de fleste av de nyutdannede førsteamansuensiene i hovedsak tilsatt ved høyskoler med mindre egen tid til forskning enn ved universitetene. Det var behov for et stort kompetanseløft for å få tilfredsstillende NOKUT's krav om en tilstrekkelig andel ansatte med førstekompetanse i bachelor- og mastergradsutdanningene. Man

har derfor i for liten grad satset på å bygge opp miljøer for fremragende og banebrytende sykepleieforskning.

For at forskningen skal kunne implementeres i praksis og være nyttig for pasientene er følgende momenter fremhevet:

- Sykepleieforskere må være i posisjon til å kunne identifisere morgendagens forskningsspørsmål av vesentlig betydning for menneskers liv og helse.
- Sykepleieforskere må fokusere på å bygge forskningsprogrammer og ikke enkeltprosjekter. Gjennom en vedvarende innsats kan man bit for bit bygge opp kunnskap som bidrar til en bedre klinisk praksis.
- Sykepleieforskere må anvende adekvate forskningsmetoder og design slik at funn fra deskriptive studier anvendes i intervensjonsstudier, og praksis evalueres og fornyes gjennom implementering av stadig ny forskningsbasert kunnskap.
- Sykepleieforskere bør være pådriverer for tverrprofesjonell forskning. Forskningen har ikke som hovedmål å fremme profesjonens utvikling, men skal bidra med kunnskap om pasienters helse og velvære i et helhetlig perspektiv.
- Sykepleieforskere må delta i diskusjonen om bruken av forskningsressurser, inkludert menneskelige ressurser, både på junior- og seniorforskningsnivå.

Fakta ●●●

Hovedbudskap

Norsk sykepleieforskning kan styrkes gjennom økt internasjonalt samarbeid. European Academy of Nursing Science og REFLECTION-nettverket er samarbeidsnettverk for phd.-studenter og forskere med gode rollemodeller og sykepleieforskning av høy kvalitet.

Nøkkelord

Les mer og finn litteraturhenvisninger på våre nettsider.

- Forskning
- Sykepleie
- Internasjonalt samarbeid

Gjennom EANS' sommerskole får sykepleieforskere anledning til å samarbeide på tvers av nasjonaliteter og spesialiteter. Illustrasjonsfoto: Stig M. Weston.

Det å delta i internasjonale nettverk slik som EANS, kan bidra til at man blir bedre i stand til å møte mange av de utfordringene norsk sykepleieforskning står ovenfor. For å utvikle metoder og en kunnskapsbase som kan gjøre en forskjell i praksis trengs det større grad av samarbeid på tvers av land og forskergrupper (6).

EANS. European Academy of Nursing Science ble etablert i Padova, Italia i 1997, og er en uavhengig europeisk organisasjon med medlemmer hvor samtlige har bidratt med en betydelig innsats for å bygge opp et solid sykepleiefaglig forskningsnettverk i Europa (7,8). Det er likevel ikke en «elite»-organisasjon der kun de mest framgangsrike professorene møtes for å rendyrke sine prosjekter. I oppstarten var hovedhensikten å lage en «sommerforskerskole» for å støtte doktorgradsstudenter i sykepleie

gjennom tverreuropisk samarbeid. Gjennom EANS-samarbeidet har professorer fra ulike europeiske land lagt til rette for at deres egne studenter kan komme sammen i ett felles europeisk miljø. I dag er målet for organisasjonen ikke bare å invitere til en felles forskerskole. EANS vil bidra til kvalitet i praksis ved å være et forum for alle europeiske sykepleieforskere med interesse for å utvikle sykepleie som vitenskap. Gjennom et bredere samarbeid vil man inspirere og motivere til kritisk refleksjon og derved stimulere til kvalitet i forskningen. I 2013 var det 195 medlemmer i EANS, og i tillegg 105 sommerskolestudenter. I oktober 2013 ble det registrert 19 medlemmer fra Norge. Sykepleieforskere som ønsker å være medlem i EANS finner mer informasjon om søknadsprosedyren på <http://www.european-academy-of-nursing-science.com/>.

BREDERE SPEKTER. EANS-nettverket har de siste fem årene tatt til orde for at sykepleieforskere i langt større grad bør fokusere på kompleksiteten

«Sykepleieforskere bør være pådrivere for tverrprofesjonell forskning.»

i sykepleieintervensjoner og behovet for å anvende et bredere spekter av metoder. En «mixed methods»-tilnærming er bedre egnet for overføring av forskningsresultater til praksis enn enkle beskrivende studier (5,8). Gjennom paraplyorganisasjonen

European Science Foundation (ESF) har flere av de ledende forskerne i EANS fått støtte og etablert et nytt samarbeidsnettverk i tillegg til EANS-nettverket Researching Complex Interventions In Nursing (REFLECTION-nettverket) (9,10). Forskningsrådene i åtte ulike europeiske land støtter dette programmet, som har en visjon om å være ledende innen translasjonell forskning som viser til overføring både fra teori til forskning og fra forskning til praksis og er innarbeidet i norsk forskningsterminologi. forskning på sykepleieintervensjoner, gjennom ESF. I programmet inngår skoloring og støtte både til yngre og mer erfarne forskere, nettverksaktiviteter og støtte til internasjonale studier. Rammeverket for forskning innen komplekse intervensjoner har siden 2011 vært grunnstammen i studieplanen for sommerskole i EANS og gir

også en ramme for kurs på postdoktornivå i regi av REFLECTION-programmet (9).

RELASJONSBYGGING. Den treårige sommerskolen som er en av EANS hovedaktiviteter, er tidligere beskrevet i tidsskriftet Sykepleien (7). Hvert år tas det opp 35 nye studenter, og siden 1998 har totalt 380 ph.d-studenter gjennomført sommerskolen. Løpet er treårig med totalt fire intensive ukeskurs. I tillegg kommer selvstudier i forkant og etterkant av samlingene. En slik veksling mellom egne forberedelser og presentasjoner og diskusjoner på engelsk bidrar til at ph.d-studentene får et bredere perspektiv på arbeidet sitt, samtidig som grunnlaget legges for senere å kunne delta i større prosjekter og forsknings-samarbeid både nasjonalt og internasjonalt. I EANS er metodekompetanse og refleksjon over egne valg systematisk integrert i studieløpet for sommerskolestudentene. De får muligheten til å utvikle seg sammen med andre i et internasjonalt miljø og kan etter gjennomført kurs søke om opp-tak som fullverdig medlem i EANS.

MESTERKLASSER. For å støtte mer erfarne forskere på postdoktornivå arrangeres det også årlige «Masterclasses» i regi av REFLECTION-nettverket. Foreleserne som deltar er i forskningsfront på feltene det under-vises og arrangeres workshops i. Mesterklassen i 2013 ble arrangert i Nitra i Slovakia og fokuserte på metoder for å gjennomføre prosessanalyse og håndtere økonomiske data i komplekse intervensjoner. Metodekunnskap vektlegges for å styrke medlemmenes evne til å gjennomføre kvalitativt gode forskningsstudier.

UTVEKSLINGSOPPHOLD. Et særlig satsningsområde for EANS i 2014 er å legge til rette for og stimulere til utvekslingsopphold for postdoc-stipendiater. Man ønsker å øke bevisstheten om betydningen av godt akademisk lederskap, samt å initiere internasjonale samarbeidsprosjekter på tvers av land og forskningsgrupper (6,9). Det pågår allerede noen komparative studier med EANS-professorer i spissen, men man etterlyser en større

innsats når det gjelder samarbeid om intervensjonsstudier og forskning på implementering i klinisk praksis. Som forsker er det viktig å være en del av noe større. Et eksempel på en større studie finansiert av EUs 7. rammeprogram ledet av professor Walter Sermeus (EANS medlem) er RN4CAST (www.RN4CAST.eu).

OVERFØRING TIL PRAKSIS. Et annet satsningsområde i EANS er å bidra til at ledere for ulike forskningsprosjekter også har en mer konkret og systematisk strategi for å overføre kunnskap til brukere, samfunnsplanleggere og politikere. Verdien av å omsette forskningsfunn til praktisk nytte i en presset hverdag er hittil for lite vektlagt. Dette er et område som tradisjonelt har fått for lite midler og oppmerksomhet både innen sykepleie og medisin (11,12). Det er imidlertid stadig flere som innser viktigheten av å prioritere dette i årene som kommer. Eksempler på dette finner vi både i rammeverket for komplekse intervensjoner og ved at ESF kommer med konkrete råd og strategier for hvordan man kan styrke implementeringen av forskningsresultater til klinisk praksis (11).

GLOBALE UTFORDRINGER. Et tredje område som man ønsker å stryke gjennom EANS er muligheten til å planlegge og implementere studier som øker samarbeid på tvers av land og kulturer. For å møte de globale helseutfordringene i dagens helse-tjeneste er det helt nødvendig å ta inn nye perspektiver. Fortrinnsvis vil dette være forskning som tar utgangspunkt i viktige spørsmål om befolkningens helse og livskvalitet, nasjonalt og internasjonalt (4-6,11). Her vil sykepleieforskere i EANS-nettverket ha gode forutsetninger for å bidra i vesentlig grad.

TVERRPROFESJONELT. I dag innebærer de fleste forskningsprosjekter stor grad av tverrprofesjonelt samarbeid. For å kunne delta for fullt i slike samarbeidsnettverk er det vesentlig at sykepleieforskere kan uttrykke seg klart og poengtert, og slik framstå med en trygg og tydelig sykepleiefaglig identitet. Gjennom

EANS-samarbeidet kan norske sykepleieforskere finne gode rollemodeller.

Både individuelle og organisatoriske faktorer kan være barrierer eller hindre framdrift i et forskningsprosjekt. Manglende metodekunnskap kan være en hindring, men også mil-

jø- og holdningsmessige barrierer er faktorer som kan hindre enkeltforskere og grupper i å komme videre i sine prosjekter. Ved å presentere egne prosjekter i EANS får den enkelte trening i å analysere og vurdere eget arbeid kritisk.

KONKLUSJON. Vår erfaring er at å delta i EANS inspirerer til videre innsats. Å få anledning til å bli kjent med andre europeiske kollegaer er verdifullt både når det gjelder å bli trygg i egen rolle som forsker og når det gjelder å kunne delta i et bredere forskningssamarbeid. I Norge er det behov for en mer koordinert og mindre fragmentert forskningsinnsats i sykepleiemiljøene for å kunne løse de samfunnsmessige utfordringene vi stilles ovenfor både nasjonalt og internasjonalt. ●

«Som forsker er det viktig å være en del av noe større.»

REFERANSER

1. The Research Council of Norway, Public Health and Health-related Research, Panel 5. The Research Council of Norway. 2011. Oslo Available from: <http://www.forskningsradet.no/>
2. Lerdal A. Kvaliteten på norsk sykepleieforskning. Sykepleien Forskning. 2012; 7(1): 3-3.
3. Kunnskapsdepartementet. Meld. St. 18 (2012-2013) Lunge linjer – kunnskap gir muligheter. 2012
4. Helse- og omsorgsdepartementet. Prop 1 S (2012 – 2013), 1. Helse- og omsorgspolitikken. 2012.
5. Hallberg IR. Challenges for future nursing research: Providing evidence for health-care practice. Int J Nurs Stud. 2006; 43: 923-927.
6. Hallberg IR. Moving nursing research forward towards a stronger impact in health care practice? Int J Nurs Stud. 2009; 46: 407-412.
7. Hanssen TA, Natvig GK, Hanestad BR. European Academy of Nursing Science – et spennende europeisk nettverk for forskningssamarbeid. Sykepleien. 2003; 9(3): 43-44.
8. European Academy of Nursing Science. Nedlastet 15.08.2013 fra: <http://www.european-academy-of-nursing-science.com/>
9. Researching Complex Interventions for Nursing (REFLECTION) Nedlastet 19.08.13 fra: <http://www.reflection-network.eu/>
10. Richards DA, Borglin G. Complex interventions and nursing: Looking through a new lens at nursing research. Int J Nurs Stud. 2011; 48: 531-533.
11. European Science Foundation. Implementation of medical research in clinical practice. 2011. Nedlastet 27.11.2013 fra http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/Implem_MedResearch_ClinPractice.pdf
12. Grimshaw JM, Eccles MP, Lavis JN, Hill SJ, Squires JE. Knowledge translation of research findings. Implementation Science 2012; 7: 50.

FAGARTIKLER

Fagartikler kan sendes til torhild.apall@sykepleien.no